

**LÄÄNE MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2025. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

1	Aasta lühikokkuvõte.....	3
2	Juhtimine ja personal.....	5
3	Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon	13
4	Kogude kujundamine	18
5	Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	22
6	Raamatukogu turundus.....	32
7	Eesmärgid tulevaks aastaks	34

1 Aasta lühikokkuvõte

Lääne maakonna raamatukogude tegevus 2025. aastal tugevdas nende rolli kogukonna haridus- ja kultuurikeskusena, kus raamatute laenutamise kõrval on üha olulisem koht elaval suhtlusel ja teadmiste jagamisel. Aasta tähtsündmusi raamistas üle-eestiline teema-aasta „Eesti raamat 500“, mis tõi maakonda arvukalt raamatukogutunde, näitusi ja kohtumisi, tõstes kogukonna teadlikkust meie kirjasõna ajaloost.

1.1 Millised olid aruandeaasta tähtsündmused?

Lääne Maakonna Keskraamatukogus toimus rahvusvaheline muinasjutukonverents „Muinasjutuvägi“, mis tõi kokku valdkonna eksperdid ja kinnistas raamatukogu positsiooni kompetentsikeskusena. Samal ajal tähistati piirkonna suurkuju Ernst Enno 150. sünniaastapäeva kirjanduspäevaga ja püstitati rekord laste suvelugemise programmis, mille lõpetas 137 last. Olulist hariduslikku rolli kandsid ka Nukuteatrimuuseumi rändnäituse õppeprogrammid ja muud raamatukoguprogrammid, mis pakkusid mängulist sissevaadet teatrikunsti ja avasid eesti raamatu lugu.

Lääne-Nigula Raamatukogude aasta kujunes sisukaks tänu üle-vallalistele lugemisväljakutsetele „Ekraanist riiulisse“ ja „Tähti täis talv“, mis muutsid lugemise mänguliseks ühistegevuseks. Erakordse sündmusena valmis kohalike elanike ja raamatukogu koostöös kinkeraamat „Lääne-Nigula luulepärlid“. Kohtumised kirjanikega ja erinevad kultuurinädalad sidusid kogukonna tihedamalt oma raamatukogudega.

Vormsi raamatukogus tähistati raamatuaastat läbi vanade raamatute näituste ja jätkati traditsioonilist „Kaitsen sõpra“ nädalat, õpetades lastele kooliraamatute hoidmist.

1.2 Millised olid tegevused teema-aastatel?

Teema-aasta „Eesti raamat 500“ andis raamatukogudele selge fookuse. Keskraamatukogu viis läbi süsteemseid raamatuaasta-teemalisi esinemisi koolides, edendas Põhjamaade kirjandusnädalat, osales „Lugemisisu“ projektis ja Eesti Raamat 500 piltvaiba ühistikkimises. Lääne-Nigulas toodi teema-aasta inimeste igapäevaellu loovate ettelugemiste kaudu – näiteks loeti „Rehepappi“ ette isegi kohalikus poes. Erinevad kultuurinädalad ja näitused aitasid väärtustada eestikeelse raamatu ajalugu ja tugevdada piirkondlikku identiteeti.

1.3 Millised olid uued märkimisväärsed tegevused ja teenused?

Aruandeaastal on Lääne maakonna raamatukogud võtnud selge suuna haridusliku koostöö süvendamisele ja kogukonnakesksuse laiendamisele läbi uute teenusvormide. Lääne Maakonna Keskraamatukogus algatati süsteemsem koostöömudel põhikooli 5.–8. klasside õpilaste toetamiseks, pakkudes neile korrapärast abi loovtööde koostamisel, andmebaaside kasutamisel ja infootsingul. Märkimisväärse, ehkki traditsioonilise tegevusena saavutas keskraamatukogu läbiviidav laste ja noorte suvelugemise programm rekordilise tulemuse, jõudes 137 lõpetajani, mis kinnitab suunatud lugemisprogrammide asjakohasust ka väljaspool õppeperioodi.

Kogukondlikku seltsielu on märgatavalt elavdanud uued üritustesarjad ja vabaajategevused. Asuküla harukogus algatatud regulaarne mälumängusari on toonud raamatukogusse uusi kasutajagruppe ja tugevdanud paikkondlikku identiteeti.

Lääne-Nigula raamatukogudes kujunesid olulisteks uuteks tõbENUMBriteks regulaarsed kinoõhtud ja filmivaatamised, mis on laiendanud raamatukogu külastajate ringi. Lisaks panustati Lääne-Nigula piirkonnas loovatesse lahendustesse, nagu Noarootsi seelikumustriga järjehoidja loomine ja Kullamaal avatud raamatukogukohvik „SõnaSahver“, mis on muutnud raamatukogu rolli traditsioonilisest laenutuspunktist mitmekülgseks kohtumispaigaks.

1.4 Kas aruandeaastaks seatud eesmärgid täideti?

Aruandeaasta eesmärgid täideti suures osas, mida kinnitab külastatavuse ja koolituste arvu kasv maakonnas.

Keskraamatukogus viidi plaanipäraselt läbi suursündmused ja haridusasutustega loodi tugevam side õppekavade toetamiseks.

Lääne-Nigulas oli aasta edukas meeskonna ühtlustamise ja uute teenusvormide (nt kino) juurutamise mõttes. Kuigi mahukas fondide korrastustöö Taeblas jätkub ka järgmisel perioodil, on tehtud tegevused parandanud raamatukogude üldist nähtavust ja rolli kogukonnas.

1.5 Üle-eestilise rahulolu-uuringu rahuloluindeks

Rahulolu raamatukoguteenustega on maakonnas erakordselt kõrge, ulatudes rahuloluindeksini 9,0 kuni 9,85. Kasutajad hindavad kõrgelt töötajate professionaalsust, abivalmidust ja personaalset lähenemist, eriti diginõustamisel ja lugemissoovituste jagamisel. Positiivselt on esile toodud raamatukogude rolli turvalise kogukonnakeskusena. Peamiste arenguvajadustena märgitakse jätkuvalt ruumide vananemist ja vajadust populaarsemate teavikute suurema eksemplaarsuse järele.

2 Juhtimine ja personal

Maakonna nimi	1. Elanike arv	2.1 Registrikoodiga raamatukogude arv	2.2 Keskraamatukogude arv	2.3 Haruraamatukogude arv	2.4 Rändraamatukogude arv	2.Kokku (2.2+2.3+2.4)	3.Teeninduspunktid e arv
2024	20 666	3	3	13	0	16	1
2025	20 479	3	3	13	0	16	1

2.1 Juhtimine

2.1.1 Muudatused raamatukoguvõrgus

Lääne maakonna raamatukoguvõrku iseloomustas 2025. aastal eelkõige stabiilsus ja eelnevatel perioodidel ellu viidud struktuurimuudatuste kinnistamine. Kui 2024. aasta tõi kaasa olulise administratiivse reformi Lääne-Nigula vallas, siis aruandeperioodil maakonna raamatukogude haldusmudelites ega asutuste struktuuris uusi reorganiseerimisi läbi ei viidud.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu jätkas tegutsemist Haapsalu linna asutusena, täites Haapsalu Linnavolikogu otsuse alusel nii kohaliku omavalitsuse keskraamatukogu kui ka maakonnaraamatukogu rolli. Asutuse juhtimisstruktuur ja teeninduspiirkond jäid võrreldes eelneva aastaga samaks, pakkudes teenuseid nii keskraamatukogus kui ka kolmes haruraamatukogus. Haapsalu linna elanike arv on 2025. aasta seisuga 13 028, mis moodustab valdava osa maakonna teeninduspiirkonnast.

Lääne-Nigula vallas on edukalt rakendunud 2024. aasta alguses loodud tsentraalne juhtimismudel. Asutus Lääne-Nigula Raamatukogud koondab ühe registrikoodi alla valla keskraamatukogu ja kümme haruraamatukogu, tagades teenuse kättesaadavuse kõigis piirkonna endistes asukohtades, sealhulgas Martnas, Kullamaal ja Noarootsis. Kuigi valla elanike arv on võrreldes eelmise aastaga vähenenud 19 inimese võrra (7182 elanikku), on raamatukoguvõrk püsinud muutumatuna ning keskendunud ühtse asutuse tööprotsesside tõhustamisele.

Vormsi vallas tegutseb jätkuvalt üks registrikoodiga raamatukogu, mis asub koolimajaga ühistes ruumides. Vormsi raamatukogu on ühendraamatukogu näide, kus on liidetud küla- ja kooliraamatukogu funktsioonid. 2025. aasta statistilises aruandes kajastuvad sarnaselt varasemale vaid külaraamatukogu andmed, jättes õpikute laenutuse ja kooliteeninduse eraldiseisvaks. Märkimisväärne on Vormsi elanike arvu kasv 456 inimeseni, mis on maakonna lõikes erandlik tõusutrend. Raamatukogu igapäevatööd korraldab üks töötaja 0,75 ametikohaga, juhindudes kehtivast põhimäärusest ja sisekorraeskirjadest.

Kokkuvõttes on Lääne maakonna raamatukoguvõrk 2025. aastal optimaalses seisus, kus kolm registrikoodiga asutust haldavad kokku 16 raamatukoguüksust, tagades stabiilse ja kättesaadava raamatukoguteenuse kogu maakonnas.

2.1.2 Rahvaraamatukogu nõukogu

Lääne maakonna raamatukogude nõukogude tegevus oli 2025. aastal omavalitsuseti väga erineva dünaamikaga. Kui ühes piirkonnas muutus nõukogu roll strateegilisest nõuandjast sisuliseks koostööpartneriks, siis teisel oli tegemist pigem passiivse perioodiga.

Lääne-Nigula valla raamatukogude nõukogu on uue valdkonnapõhise mudeli rakendumisel muutunud asutusele oluliseks strateegiliseks partneriks. Nõukogu liikmete aktiivne panus on aidanud laiendada raamatukogude koostöövõrgustikku, millest märkimisväärseim on tihe ühistegevus Lääne-Nigula Noortekeskustega. See koostöö on väljunud kohalikest raamidest, tipnedes ühise rahvusvahelise õppereisiga Iirimaaale. Nõukogu tegevus on selgelt tugevdanud raamatukogude rolli kogukonnas ning aidanud kaasa uute ideede rakendamisele.

Seevastu Lääne Maakonna Keskraamatukogu viieliikmeline nõuandev organ 2025. aastal oma tavapärasel kujul ei funktsioneerinud ning ühtegi ametlikku koosolekut läbi ei viidud. Seetõttu puudus nõukogul sel aruandeperioodil otsene mõju raamatukogu operatiivsele juhtimisele või uute strateegiliste projektide algatamisele.

Vormsi vallas puudub raamatukogul nõukogu jätkuvalt ja raamatukogu tööd juhitakse ilma eraldiseisva nõuandva organita.

2.1.3 Rahvaraamatukogu arengukava

Maakonna raamatukogude strateegiline planeerimine tugines 2025. aastal nii kehtivatele valdkondlikele dokumentidele kui ka ettevalmistustele uute koostamiseks.

Lääne Maakonna Keskraamatukogul on olemas stabiilne strateegiline raamistik tänu kehtivale arengukavale aastateks 2023–2028. Dokument vastab asutuse praegustele vajadustele ja seda aruandeperioodil ei uuendatud. Raamatukogu arengusuunad on tihedalt põimitud Haapsalu linna üldise arengukavaga, kus raamatukogu roll on defineeritud läbi taristu arendamise ja elanikkonna digipädevuse edendamise.

Lääne-Nigula Raamatukogud tegutsesid 2025. aastal veel ilma eraldiseisva arengukavata, tuginedes valla üldisele arengukavale. Kui aasta varem oldi alles kaaluval seisukohal eraldi dokumendi vajalikkuse osas, siis 2025. aastaks on jõutud selgele veendumusele, et asutuse sihipäraseks arendamiseks on detailne arengukava hädavajalik. Olulise sammuna on koostöös praktikandiga kaardistatud raamatukoguvõrgu arenguvajadused ja kitsaskohad, mis on loonud tugeva vundamendi peatselt algavale arengukava koostamise protsessile.

Vormsi raamatukogu arengusuunad kajastuvad valla üldistes arengudokumentides ja eraldiseisvat raamatukogu arengukava aruandeperioodil ei koostatud.

2.2 Eelarve

Tulud ja kulud	Seisuga 31.12.24 €	Seisuga 31.12.25 €	Muutus %
Tulud kokku	690,31	706,68	+ 2,4
Kulud kokku*	686,26	705,70	+ 2,8
Tööjõukulu**	585,05	590,86	+ 1,0
Komplekteerimiskulu	112,06	105,18	-6,1

sh KOV-ilt	58,46	66,65	+14,0
sh riigilt	36,64	38,52	+5,1
sh KuM-ilt	36,64	38,52	+5,1
Investeeringukulu***	4,58	9,21	+100,8
sh KOV-ilt	2,29	3,85	+68,1
sh riigilt	2,29	3,85	+68,1
sh KuM-ilt	2,29	3,85	+68,1
Infotehnoloogiakulu	24,59	28,91	+17,6

Lääne maakonna raamatukogude 2025. aasta eelarveid iseloomustab kulude mõõdukas kasv ja fookuse nihkumine investeeringutele ning infotehnoloogiale, ulatudes maakonnaüleselt ligi 706 000 euroni. Kulude struktuuris on jätkuvalt suurim osakaal tööjõukuludel, mis moodustavad ligi 84% kogueelarvest. Maakondlik tööjõukulu tõusis kokkuvõttes vaid ühe protsendi võrra, kuid asutuste lõikes oli pilt erinev. Kui Vormsi ja Lääne-Nigula raamatukogudes toimus kasv seoses töötasude üldise alammäära tõusu ja personalistruktuuri stabiliseerumisega, siis Lääne Maakonna Keskraamatukogus vähenes kulu 0,8%. See langus ei viita ametikohtade koondamisele, vaid oli tingitud pikaajaliselt täitmata ametikohtadest ja töötajate pikaajalistest haiguslehtedest.

Murettekitav suundumus ilmnes komplekteerimiskulude osas, mis vähenesid maakonnaüleselt üle 6%. Kõige drastilisem oli langus Lääne Maakonna Keskraamatukogus, kus teavikute soetamiseks mõeldud vahendid vähenesid ligi 12%. Vähenenud rahastus on viinud olukorrani, kus raamatukogu on pidanud tegema kriitilisi valikuid: näiteks on oluliselt piiratud või täielikult lõpetatud teavikute hankimine mitmes eksemplaris lasteosakonna jaoks. Kuna raamatute hinnad on samal ajal tõusnud, on olemasoleva rahalise ressursiga üha keerulisem tagada kogude uuenemist ja mitmekesisust. Vastukaaluks on Lääne-Nigula vald suurendanud komplekteerimise eelarvet 29% võrra, mis hoidis valla haruraamatukogudes kogude seisu stabiilsena.

Investeeringute ja infotehnoloogia osas toimus 2025. aastal märgatav aktiviseerumine. Maakondlikud investeeringud kahekordistusid, ulatudes 9 210 euroni. Sellest lõviosa moodustasid Lääne-Nigula raamatukoguvõrgu investeeringud (7 710 €). Keskraamatukogus lisandus 1 500-eurone investeering tehniliste vahendite uuendamiseks. IT-kulud tõusid maakonnas keskmiselt 17,6%, peamiselt Keskraamatukogu vajaduse tõttu minna üle kaasaegsetele pilvepõhistele tarkvaralahendustele (sh Microsoft 365) ja IT-haldusteenuse pakujate üldise hinnatõusu tõttu. Vormsi raamatukogu IT-kulude vähenemine on samuti märgatav, kuid selle täpsemad põhjused aruandeperioodil ei selgunud.

Kokkuvõttes peegeldab 2025. aasta eelarve pingelist olukorda, kus raamatukogud püüavad halduskulude ja IT-vajaduste surve all säilitada oma põhitegevust ehk kvaliteetset ja ajakohast raamatufondi, tuginedes üha enam kohalike omavalitsuste panusele.

2.2.1 Raamatukogude projektid

Projekti nimi	Toetuse allikas	Projekti periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus	Staatus (lõpetatud, käimasolev vms)
Kino ja õpitubade võimekuse tõstmine raamatukogudes	Kultuuri-ministeerium	01.02.-31.12.2025	4587.00	458.00	Lõpetatud
Raamatukoguhoidjate meeskonnakoolitus	Raamatukogude kiirendi	16.-17.04.2025	3000.00	5730.30	Lõpetatud
Lääne-Nigula valla luulekonkurss "Pärlid sahtlipõhjast"	Kultuurkapital	01.01.-30.04.2025	1750.00	2299.00	Lõpetatud
Kinkeraamat konkursi "Pärlid sahtlipõhjast" luuletustest	Kultuurkapital	01.06.-31.12.2025	1600.00	3212.00	Lõpetatud
Muinasjutukonverents "Muinasjutuvägi"	Kultuurkapital	16.05.2025	1564.00	2915.88	Lõpetatud
Suvelugemine ja lõpupidu	Kultuurkapital	01.06.-28.08.2025	390.00	566.56	Lõpetatud
Kirjanduspäeva „Ernst Enno 150“ korraldamine	Kultuurkapital	06.06.2025	300.00	705.00	Lõpetatud
Kohtumised kirjanikega Lääne-Nigula valla raamatukogudes 2025. a sügisel	Omavahenditest	20.08.-30.11.25	1600.00	2231.30	Lõpetatud

2025.aastal oli Lääne maakonna raamatukogude projektitegevus suunatud nii teenuste moderniseerimisele, kohaliku loometöö väärtustamisele kui ka personali professionaalsele arengule. Projektid võimaldasid pakkuda kogukonnale tasuta kvaliteetset kultuuriprogrammi ja soetada tehnikat, mis ületab raamatukogude tavapärase tegevuseelarve võimalused.

Lääne-Nigula Raamatukogudes tõid projektid kaasa märgatava hüppe teenuste kvaliteedis ja kogukonna kaasatuses. Kultuuriministeeriumi toel soetatud kaasaegne esitlustehnika on andnud raamatukogudele uue funktsiooni kogukonnakinona, mis on eriti oluline väiksemates asulates. Sisulise poole pealt oli tähelepanuväärne projekt "Pärlid sahtlipõhjast", mis algas luulekonkursiga ning päädis kohalike autorite loomingu koondava kinkeraamatu väljaandmisega. See algatus innustas kohalikke elanikke looma ning rikastas raamatukogude fonde unikaalse koduloolise materjaliga.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu projektitegevus keskendus 2025. aastal professionaalsusele ja kirjanduspärandi väärtustamisele. Raamatukogude kiirendi toel läbi viidud maakondlik meeskonnakoolitus aitas ühtlustada maakondliku võrgustiku

tööpõhimõtteid. Esindusüritused nagu Ernst Enno 150. sünniaastapäevale pühendatud konverents ja muinasjutukonverents "Muinasjutuvägi" kinnistasid raamatukogu rolli maakonna olulise mäluasutusena. Erilist tähelepanu pöörati noortele lugejatele: maakondliku lugemisprogrammi "Suvelugemine" lõpupidu ja kohtumised lasteosakonnas aitasid positiivselt mõjutada laste lugemisharjumusi, pakkudes neile raamatukogus sotsiaalset ja kaasavat tegevust.

Vormsi valla aruandeperioodil eraldiseisvaid projekte läbi ei viidud, mistõttu puudus projektitegevusel otsene mõju valla raamatukoguteenuse arendamisele väljaspool põhitegevust.

Kokkuvõttes tõestas 2025. aasta, et projektipõhine tegevus on raamatukogudele hädavajalik. See võimaldab reageerida kogukonna ootustele, pakkudes nii kaasaegset tehnoloogilist keskkonda kui ka kõrgetasemelist kultuuriprogrammi, mis toetab lugemisharjumuse säilimist ja kogukondlikku sidusust.

2.3 Personal

Töötajate arv	Täidetud töökohtade arv (FTE)
32	31

2.3.1 Olulisemad muudatused personali korralduses

Lääne maakonna raamatukogude personalitööd iseloomustas 2025. aastal eelkõige järjepidevus ja sisemine liikumine koosseisude piires. Pärast 2024. aasta suuremaid muudatusi (asutuste ühendamine ja juhtide vahetus) keskenduti aruandeperioodil stabiilse töökeskkonna hoidmisele.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus koosseisulisi muudatusi läbi ei viidud. Olulise sammuna täideti vahepeal tühi olnud pearaamatukoguhoidja ametikoht asutusesisese liikumisega: senine lugejakoolituste peaspetsialist asus täitma pearaamatukoguhoidja ülesandeid, mis tagas sujuva ülemineku ja valdkondliku kogemuse säilimise.

Lääne-Nigula valla raamatukogudes 2025. aastal töökorralduslikke muudatusi ei toimunud. Püsima jäi 2024. aastal rakendatud juhtimismudel, kus asutuse direktor täidab paralleelselt ka raamatukoguhoidja ülesandeid Palivere raamatukogus. See mudel on võimaldanud säilitada tiheda kontakti raamatukogude igapäevatööga ning optimeerida juhtimiskulusid.

Vormsi raamatukogus jätkus töö senise koormusega, kus saare ainus raamatukoguhoidja teenindab lugejaid 0,75 ametikohaga. Personalipoliitika on seal stabiilne, tuginedes pikaajalisele kogemusele ja kõrgele kutsekvalifikatsioonile.

2.3.2 Erialahariduse ja kutse omandamine

Personalipoliitika fookuses oli 2025. aastal töötajate erialase pädevuse tõstmine ja kutsetunnistuste omandamine, et tagada teenuse vastavus tänapäevastele standarditele.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu, panustas tugevalt järelkasvu koolitamisega. Kaks raamatukoguhoidjat läbisid edukalt raamatukoguhoidjate kutsekoolituse ja neile omistati raamatukoguhoidja kutse. Kuigi aruandeperioodil kraadiõpet kollektiivis keegi ei lõpetanud, on kutsega töötajate osakaalu suurenemine oluline samm teenuse kvaliteedi kindlustamisel.

Lääne-Nigula Raamatukogud paistavad silma väga pikaajalise töökogemusega personaliga, kellel on valdavalt erialane haridus või kutse juba varem omandatud. 2025. aastal astus üks kahest uuest töötajast järgmise sammu kutsekvalifikatsiooni suunas, asudes läbima kutsekoolitust. Märkimisväärse saavutusena omandas raamatukogude direktor sotsiaalteaduste magistrakraadi kultuurikorralduses, mis annab asutusele tugeva strateegilise juhtimisalase kompetentsi.

Vormsi raamatukoguhoidja hoiab kõrget erialast taset, omades raamatukoguhoidja 6. taseme kutset ja kuuludes Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu (ERÜ). See tagab väikesele kogukonnale professionaalse ja kursisoleva teeninduse, kus on ühendatud praktiline töökogemus ja teoreetiline ettevalmistus.

Kokkuvõttes on Lääne maakonna raamatukoguhoidjad pühendunud enesetäiendamisele ja vaatamata pingelisele eelarvele peetakse erialast pädevust ja kraadiõpet prioriteetseks, et pakkuda lugejatele asjatundlikku nõu ja tuge.

2.3.3 Täienduskoolitused

Koolitusteema	Raamatukogude arv, kust koolitustel osaleti
Juhtimine, sh projektijuhtimine	1
Digi- ja meediapädevused	8
Isikuandmete kaitse ja autoriõigused	4
Klienditeenindus	4
Kogude kujundamine ja haldamine	2
Koolituste ja ürituste korraldamine, sh koolitamine	0
Kultuur ja kirjandus	7
Ligipääsetavuse tagamine ning erivajadustega või puuetega inimeste teenindus	2
Meeskonnatöö ja koostööoskused	5
Raamatukogutöö kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine, sh statistika ja uuringud	2
Teenuste pakkumine ja arendus	3
Terviseedendus, liikumisharrastus	2
Muu (nimetada): meeskonna motivatsioon, õpiränne, konverentsid, RaaMuu koolitus	7

2025.aastal oli raamatukogutöötajate täienduskoolituse fookuses personali professionaalsuse tõstmine, digipädevuste arendamine ja meeskonnatöö tugevdamine. Koolitustegevus toetas vahetult raamatukogude strateegilisi eesmärke pakkuda kaasaegset, turvalist ja kogukonnakeskset teenust.

Lääne-Nigula Raamatukogude jaoks oli aasta olulisim arengukogemus Erasmus+ õpiränne Iirimaale, mis avardas töötajate silmaringi kaasaegsete kogukonnateenuste osas. Digivaldkonnas keskenduti Microsoft 365 võimaluste ja tehisintellekti (AI) rakendamisele infootsingul, mis on muutnud igapäevased tööprotsessid kiiremaks. Samuti pöörati suurt rõhku teeninduskvaliteedile ja sisekliimale: maakondlik ühiskoolitus „Keerulised kõnelused

kliendiga“ andis praktilised tööriistad konfliktsete olukordade lahendamiseks ning meeskonnakoolitus „Meeskonnavitamiin+“ tugevdas ühtset asutuse identiteeti.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus olid kesksel kohal erialased suurüritused ja võrgustikuülesed koolitused. Konverentsid nagu "Muinasjutuvägi" ja "Ernst Enno 150" pakkusid süvendatud teadmisi koduloolisest pärandist. Strateegiliselt oluline oli raamatukogude kiirendi toel läbitud meeskonnakoolitus ning fotoarhiivide korrastamisele suunatud digikoolitus koostöös Tartu Ülikooliga. Rahvusvaheline kogemuste vahetus Läti kolleegidega andis värsket vaadet raamatukogude siseruumi ja teenuste disainile.

Vormsi raamatukogus keskenduti aruandeperioodil spetsiifiliselt raamatukogutöös vajalikule statistikale ja aruandlusele ning digipädevuste hoidmisele, et tagada teenuse professionaalsus ja täpsus.

Koolitustel omandatud teadmised on leidnud vahetut rakendust igapäevatoos – alates tehisintellekti kasutamisest tekstiloomes kuni lugejate parema nõustamiseni meediakirjaoskuse teemadel. Suurenenud on personali enesekindlus tehnoloogiliste lahenduste kasutamisel ja valmisolek toetada kogukonna heaolu läbi mitmekülgsete kultuuriteenuste.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu täitis 2025. aastal talle rahvaraamatukoguseadusega pandud ülesandeid, keskendudes maakonna raamatukoguvõrgu ühtlustamisele ja personali pädevuste arendamisele läbi süsteemse nõustamise ja koolitustegevuse. Erialane täienduskoolitus oli tihedalt seotud raamatukoguhoidjate igapäevatoos praktiliste vajadustega, hõlmates nii teeninduskultuuri, digipädevusi kui ka kultuuripärandi väärtustamist. Muude maakondlike koolituste hulgas kujunes strateegiliselt olulisimaks algatuseks "Raamatukogude kiirendi" programmi toel läbi viidud meeskonnakoolitus "Meeskonnavitamiin", mis aitas parandada sisekommunikatsiooni ja tõsta töötajate ühist motivatsiooni. Lisaks sellele pöörati suurt tähelepanu turvalisusele ja teeninduskvaliteedile, korraldades maakondliku praktilise koolituse "Keerulised kõnelused kliendiga", kus raamatukoguhoidjad üle terve maakonna omandasid konkreetseid strateegiaid konfliktsete situatsioonide ennetamiseks ja lahendamiseks.

Koolitustegevuse mõju väljendus vahetult personali enesekindluse kasvus ja teenuste kvaliteedi tõusust üle terve maakonna. Näiteks on Tartu Ülikooli ja Rahvusraamatukogu ekspertide juhendamisel läbitud meediakoolitused andnud töötajatele oskused fotoarhiivide süstemaatiliseks korrastamiseks ning lugejate professionaalseks nõustamiseks meediakirjaoskuse teemadel. Samuti võimaldasid esinduslikud erialakonverentsid nagu "Muinasjutuvägi" ja "Ernst Enno 150" süvendada teadmisi kohalikust kultuuripärandist, mida raamatukoguhoidjad saavad nüüd edukalt rakendada koduloolise töö edendamisel ja kogukonnaürituste sisustamisel. Rahvusvaheline kogemustevahetus naaberriikide raamatukogudega andis aga värsket vaadet teenuste disainile ja siseruumide kujundusele, aidates kaasaegseid lahendusi kohalikkude konteksti kohandada.

Hoolimata märkimisväärsetest kordaminekutest, nagu edukas projektitegevus ja tugev maakondlik koostöövaim, ilmnemine aruandeaastal ka teatud kitsaskohad. Peamiseks takistuseks oli vajadus kohaneda kahanenud eelarveliste vahenditega, mis seadis piirid väliskoolitajate kaasamisele ja mahukamate arendusprojektide algatamisele. Samuti avaldasid koolitusprogrammides osalemise aktiivsusele mõju personali pikaajalised haigestumised ja periooditi täitmata olnud ametikohad, mis suurendasid olemasoleva koosseisu töökoormust. Siiski suutis maakonnaraamatukogu pakkuda kvaliteetset ja vajaduspõhist tuge, tagades raamatukoguvõrgu jätkusuutlikkuse ja erialase arengu.

2.3.4 Statistiline aruandlus ja tegevuse analüüsimine

Lääne Maakonna Keskraamatukogu täitis rahvaraamatukogude seaduses sätestatud statistilise aruandluse korraldamise ülesannet olukorras, kus 2026. aasta alguses hakati 2025. aasta statistikat esmakordselt täies mahus esitada uues riiklikus aruandluskeskkonnas RAJU. Üleminek uuele süsteemile osutus oodatust keerukamaks, tuues kaasa märkimisväärse ajakulu ja vajaduse mahuka käsitöö järele.

Peamised väljakutsed seonduvad süsteemi tehnilise valmisolekuga, kuna aruandepõhjad ei olnud töö alustamiseks õigeaegselt kättesaadavad. Tööprotsessi takistasid sisselogimistõrked ja süsteemi ebastabiilsus. Sisulise poole pealt nõudis RAJU varasemast oluliselt rohkem andmeid, sealhulgas näitajaid, mida raamatukogud koguvad erineva metoodikaga või pole seni üldse talletanud. Maakonnaraamatukogu tegi mahukat kontrolltööd, kuna andmed ei koondunud süsteemis korrektselt ning esines juhtumeid, kus sisestatud numbrid muutusid peale aruande kontrollimisele esitamist valeks.

Hoolimata tehnilistest takistustest koondati maakonna andmed tänu tihedale koostööle tähtaegselt. Edaspidi on ootus, et aruandluskeskkond muutub stabiilsemaks ja kasutajasõbralikumaks, võimaldades tehnilise andmekontrolli asemel keskenduda sisulisele analüüsile.

3 Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon

3.1 Hoone ja ruum

Lääne maakonna raamatukogude võrk tegutseb valdavalt stabiilsetel ja funktsionaalsetel pindadel, mis on integreeritud kohalikesse haridus- ja kogukonnakeskustesse. Maakonna raamatukogude hooned on üldiselt heas seisukorras, võimaldades pakkuda kvaliteetset teenust ning toimida kohtumispaigana, kuid ajalooliste hoonete puhul püsib vajadus sisekliima ja viimistluse järkjärguliseks parendamiseks.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu teenindusüksused asuvad Haapsalus kahes eraldiseisvas ajaloolises hoones: teenindusosakond ja hoidla Haapsalu Kultuurikeskuses (Posti 3) ning lasteosakond Wiedemanni 11 hoones. Mõlemad pinnad on pika ajalooga ning vajaksid värskendamist, kuna probleemidena püsivad ebaühtlane sisetemperatuur, puudulik õhuvahetus ning viimistluse üldine amortiseerumine. 2025. aastal neis hoonetes remonttöid läbi ei viidud. Keskraamatukogu harukogud asuvad heas seisukorras pindadel: Uuemõisa raamatukogu tegutseb Haapsalu Kutsehariduskeskuse keldrikorrusel, Ridala raamatukogu Ridala Põhikooli alumisel korrusel ning Asuküla raamatukogu Mägari külas seltsimaja hoones.

Lääne-Nigula Raamatukogude 11 tegevuskohta olid aruandeaastal valdavalt heas seisukorras, olles funktsionaalsed ja külastajasõbralikud. Mitmes asukohas tehti väiksemaid uuendusi mööbli ja riiulite paigutuses, et parandada ruumikasutust. Arenguvajadusena on esile toodud vajadus uuendada järkjärgult põrandakatteid ja ventilatsioonilahendusi ning tagada parem õhuvahetus suurema külastajate arvu korral. Samuti on oluline jätkata turvalisust parandavate töödega, nagu vee ärajuhtimine trepikonstruktsioonide juurest.

Vormsi raamatukogu asub Hullo külas, Vormsi Lasteaed-Põhikooli hoone esimesel korrusel. Raamatukogu 90 m² suurusel pinnal on aruandeaastal uuendatud valgustust. Ruumilahendus on jagatud kolmeks: eraldi tuba laste- ja noorsookirjanduse ning vaba aja veetmise jaoks (sisustatud lego-laua ja kott-toolidega) ning ruumid, mis võimaldavad nii perioodika lugemist, arvuti kasutamist kui ka kaugtöö tegemist.

Kokkuvõttes toetavad praegused ruumitingimused raamatukogude rolli kogukonnakeskustena, kuid edaspidine areng peab keskenduma sisekliima ja kasutusmugavuse parendamisele, eriti maakonna keskraamatukogu ajaloolistes hoonetes.

3.2 Ligipääsetavus

3.2.1 Ligipääs raamatukogude ruumidele ja teenustele

Lääne maakonna raamatukogude võrgu (kokku 16 raamatukogu, harukogu ja teeninduspunkti) ligipääsetavuse koondandmed näitavad, et kõige paremini on tagatud transpordiga seotud ligipääsetavus ja koduteenindus, samas kui füüsiline iseseisev sissepääs ja siseruumides liikumine on ajalooliste hoonete tõttu jätkuvalt väljakutseks.

Ligipääsetavuse aspektid	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogu kodulehel on toodud vajalik info erivajadustega inimestele pakutavate võimaluste ning ruumide kohta	1
Raamatukogu kodulehel on info Pimedate raamatukogu ja selle võimaluste kohta	1

Raamatukokku on paigaldatud taktiilsed tähised	0
Raamatukogu pakub regulaarselt koduteenindust	13*
Raamatukogusse pääseb mugavalt ilma kõrvalise abita ka ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastaja	7
Ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastajad pääsevad ilma kõrvaliseabita mugavalt kõikidesse raamatukogu ruumidesse	6
Raamatukogus on nõutele vastav invatualett	5**
Raamatukogu juures on invaparkimiskohad või invatranspordile on muul viisil tagatud parkimisvõimalus	12
Kuuldeaparaadi kasutajal on raamatukogus võimalik kasutada silmusvõimendit	0
Raamatukogu lahtiolekuajad arvestavad ühistranspordigraafikutega	16
Raamatukogu on avatud vähemalt ühel nädalavahetuse päeval	7
Muu (nimetada)	

* Märkus: Sisaldab 11 Lääne-Nigula raamatukogu, keskraamatukogu kojulaenutust ning Vormsi raamatukogu, kus teenust pakutakse vajaduspõhiselt. ** Märkus: Vormsi raamatukogu invatualett asub raamatukoguga samas hoones asuvas kooliosas.

Maakonna raamatukoguvõrgus on tugevaim külg koduteenindus (kättesaadav 13 punktis 16-st) ja parkimisvõimaluste tagamine. Füüsilise ligipääsetavuse osas on olukord rahuldav ligi pooltes raamatukogudes (7 üksust), kusjuures takistusteta siseruumides liikumine on tagatud 6 asukohas.

Kõige suurem arengukoht on infotehnoloogiline ja spetsiifiline ligipääsetavus: vaid keskraamatukogu veebileht pakub sihtgrupile vajalikku eelteavet ja üheski maakonna raamatukogus ei ole veel taktiilseid tähiseid ega silmusvõimendeid kuulmispuudega inimestele. Positiivsena saab välja tuua, et ligi pooled maakonna raamatukogudest on lugejatele avatud ka nädalavahetustel, parandades teenuse kättesaadavust töötavale elanikkonnale.

3.2.2 Koduteenindus

Koduteenindus on oluline teenusevorm, mis võimaldab raamatukoguga kontakti hoida ka neil kasutajatel, kes ei saa tervise, liikumispääsude või ilmastikuolude tõttu raamatukogu külastada. Alljärgnevas tabelis on toodud maakonna koondnäitajad, mis summeerivad kõigi piirkondade koduteeninduse mahud.

Koduteeninduse teenused	Kordade arv	Kasutajate arv
Väljaannete laenutus	209	41
Kasutajakoolitus	0	0
Digipädevuste alane nõustamine	0	0
Muu (nimetada)	0	0

Lääne-Nigulas on teenus eriti oluline talvisel perioodil halva ilma korral; raamatuid viiakse koju kas otse, sotsiaaltöötaja kaudu või isegi töökohtadesse.

Vormsis pakuti aruandeaastal teenust ühele ajutiselt liikumispääsuga kliendile, kes eelistas eesti kirjandust.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus on märgata trendi, kus raamatukoguhoidjad külastavad lugejaid harvemini, kuid toovad korraga suurema ja täpsemalt valitud koguse lugemisvara, vastates nii paremini individuaalsetele vajadustele (nt suurem kiri või spetsiifilised teemad).

3.2.3 Teenused teistele asutustele

Lääne maakonna raamatukogud on aktiivsed partnerid kohalikele haridus- ja sotsiaalasutustele, pakkudes laia valikut teenuseid alates raamatukogutundidest kuni tehnilise abi ja kogukonnaüritusteni.

Teenused teistele asutustele	Kordade arv	Osavõtjate arv
Teenused teistele asutustele	410	7055

Tabeli koostamise aluseks on Lääne-Nigula (195 korda / 2031 osalejat), Vormsi (7 korda / 48 osalejat) ja Keskraamatukogu (208 korda / 4976 osalejat) andmed.

Lääne-Nigula valla raamatukogudes on teenustel märkimisväärne roll hariduse toetamisel ja sotsiaalse isolatsiooni vähendamisel. Läbi viiakse raamatukogutunde, lugemisprogramme (nt „Lugemisisu“), kinoõhtuid ning koostöös koolidega projektipäevi. Samuti pakutakse ruume koolitundideks ja pensionäride regulaarseteks kogunemisteks.

Vormsi raamatukogu toetab saare lasteaeda muinasjutuhommikutega ja pakub kooliõpilastele loovtöödeks vajalikku uurimismaterjali. Lisaks pakutakse haridusasutustele tehnilisi teenuseid nagu printimine, paljundamine ja õppematerjalide lamineerimine.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu koostöö keskendub Haapsalu linna koolidele ja lasteaedadele, kaasates süsteemselt ka erivajadustega inimeste asutusi (nt Haapsalu Viigi Kool ja Uuemõisa Kodu). Kirjandust tutvustavad teenused pakuvad vaheldust õppetöele ning kinnistavad raamatukogu rolli kaasava partnerina kogukonnas.

3.3 Innovatsioon

3.3.1 Raamatukogude pakutavad/kasutatavad innovaatilised/infotehnoloogilised võimalused

Innovaatilised/infotehnoloogilised lahendused	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogusüsteem URRAM	7
Raamatukogusüsteem RIKS	9
Raamatukogusüsteem Sierra	0
Raamatuid saab laenutada igal ajal laenutuskapi kaudu	1
Raamatuid saab tagastada igal ajal tagastuskasti, tagastusluugi või laenutuskapi kaudu	13
Raamatukogus on iseteeninduslahendused (laenutusautomaadid)	0
Raamatukogu pakub avatud raamatukogu teenust (24/7)	0
Raamatukogu pakub kasutajatele kaugtöökohta/individuaaltööruumi	7
Raamatukogu pakub kasutajatele rühmatööruumi	7
Raamatukogu pakub kasutajatele konverentsitehnikat	9
Raamatukogu pakub kasutajatele vähemalt ühte kaamera ja mikrofoniga arvutit (nt koosolekuteks)	2
Raamatukogus saab kasutada helistuudiot (nt muusika, taskuhäälingute loomiseks)	0

Raamatukogus saab kasutada videostuudiot (nt videote, vlogide loomiseks)	0
Raamatukogus on kasutusel RFID lahendus	0
Raamatukogus on vähemalt üks AIP arvuti	13
Raamatukogus saab kasutada WiFi ühendust	16
Raamatukogus saab kasutada printerit ja/või skännerit ja/või koopiamasinat	13
Raamatukogus saab värviliselt printida	10
Muud teenused (nimetada): drive-in raamatukogu Asukülas	1

*drive in raamatukogu - vanem proua helistab nädala algul, et poeg viib teda kolmapäeva hommikul poodi ja ta soovib möödasõites raamatuid vahetada. Proua helistab aegsasti ette ja raamatukoguhoidja ootab teda raamatukotiga tee ääres.

3.3.2 Tähtsamad arendustegevused infotehnoloogia vallas

Lääne maakonna raamatukogude infotehnoloogiline areng 2025. aastal keskendus teenuste digitaliseerimisele, tehnilise suutlikkuse tõstmisele ja andmeturbe tagamisele. Maakonnas toimus liikumine kaasaegsete pilveteenuste suunas ning oluliselt parandati raamatukogude võimekust pakkuda multimeedialahendusi (kino, interaktiivsed õpikeskkonnad). Samas on piirkonniti säilinud vajadus baastehnika (AIP arvutid, printerid) uuendamise järele, et tagada teenuste ühtlane kvaliteet.

Lääne-Nigula Raamatukogude olulisemad tegevused olid suunatud tehnilise võimekuse parandamisele kogukonnatöö toetamiseks. Kullamaa raamatukogus võeti kasutusele projektor ja kinotehnika, mis võimaldab interaktiivsete õpikeskkondade (nt Kahoot) kasutamist. Risti raamatukogu hankis Kultuuriministeeriumi kiirendi projekti abil konverentsitehnika õpitubade ja kinoseansside korraldamiseks. Martna raamatukogus püsib vajadus AIP arvuti ja printeri uuendamise järele, samal ajal kui Rõude eesmärk on arendada avalikku internetipunkti elanike digipädevuse toetamiseks. Noarootsi ja Sutlepa raamatukogudes aruandeaastal olulisi IT-arendusi ei toimunud.

Vormsi raamatukogus parandati kasutajate tehnilisi võimalusi, paigaldades uue arvuti, mis on ühendatud värviprinteriga. Lisaks parandati asutuses WiFi leviala kättesaadavust, tagades külastajatele stabiilsema internetiühenduse.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu 2025.aasta tähtsaim arendus oli üleminek Microsoft Office 365 pilveteenusele, millega lõpetati infosüsteemide kolimine vananenud füüsilistelt serveritelt. See samm parandas andmekaitset ja vähendas süsteemitõrkeid. Lasteosakond sai aasta lõpus mobiilse kodukinosüsteemi, mis võimaldab pakkuda kvaliteetset visuaalset sisu nii sise- kui ka väliüritustel. Need tegevused on loonud eeldused kaasaegsete digiteenuste pakkumiseks igas üksuses.

3.3.3 Iseteeninduslike teenuste kasutus

Iseteeninduslikud lahendused on Lääne maakonnas muutumas üha olulisemaks, pakkudes lugejatele paindlikkust ja sõltumatust lahtiolekuaegadest. Kui maakonna väiksemates raamatukogudes piirdub iseteenindus peamiselt tagastuskastide ja e-kataloogi kasutamisega, siis keskuses on raamatukapi ja e-teenuste kasutus püsivas kasvutrendis. Statistika näitab, et lugejate digipädevus kasvab ning kontaktivabu lahendusi usaldatakse üha enam.

Lääne-Nigula Raamatukogude iseteeninduslike teenuste kasutust ei ole süsteemselt loendatud, kuid peamised lahendused on raamatute tagastuskastid ja e-keskkondade kasutamine teavikute otsimiseks ning broneerimiseks. Üha enam toimub suhtlus raamatukogu ja lugeja vahel e-posti teel. Kuigi iseteenindus lisab mugavust, väärtustavad kasutajad endiselt vahetut suhtlust raamatukoguhoidjaga, mis toetab kogukonnatunnet ja sotsiaalsete oskuste arengut.

Vormsi raamatukogu Vormsi raamatukogus 2025. aastal iseteeninduslike teenuseid ei kasutatud.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu Keskraamatukogus loendatakse iseteenindust järjepidevalt ning statistika kinnitab e-kanalite populaarsust. Veebikülastuste arv tõusis 1029-ni, logimisi oli 9783 ja otsinguid 36 092. Iseseisev laenu tähtaegade pikendamine jõudis 2601 korrani. Üks edukamaid teenuseid on raamatukapp, mille kasutus on kolme aastaga kasvanud 33% (2025. aastal 1756 kasutuskorda). Uuemõisa harukogus on märgata e-teenuste aktiivset kasutamist infopäringute tegemisel ning Asuküla raamatukogus toetab digikasutust uuendatud arvutipark ja 4G WiFi-leviala.

3.3.4 Andmebaaside loomine ja teamebibliograafilise töö korraldamine

Lääne Maakonna Keskraamatukogu täitis aruandeaastal seadusest tulenevat ülesannet koondada ja süstematiseerida piirkondlikku koduloolist infot, tagades selle kättesaadavuse läbi bibliograafiliste andmebaaside.

Põhiline rõhk oli kodulooliste bibliograafiliste kirjete koostamisel, mis on aluseks maakonna kultuurimälu säilimisele ja kvaliteetsele teatmeteeningusele. Süsteemne töö on taganud infovoogude stabiilse liikumise üleriigilistesse andmebaasidesse.

Peamiseks ohukohaks on tööprotsessi liigne sõltuvus ühest spetsialistist. Inimese pikaajaline eemalviibimine või lahkumine seaks ohtu materjali jätkusuutliku kogumise. Selle riski maandamiseks tegeletakse 2026. aastal aktiivselt meeskonna õppega. Eesmärk on õpetada kirjete tegemine selgeks ka teistele töötajatele, et tagada bibliograafilise töö järjepidevus ja sõltumatus personalimuudatustest.

4 Kogude kujundamine

Lääne maakonna raamatukogude kogude kujundamine 2025. aastal tugines raamatukogude põhimäärustele, piirkondlikule lugejanõudlusele ning riiklikele komplekteerimistoetustele. Tegevus on suunatud tasakaalustatud ja kvaliteetse raamatufondi tagamisele igas teeninduspunktis.

4.1 Komplekteerimise põhimõtted

Lääne Maakonna Keskraamatukogu komplekteerimise põhimõtted on kehtestatud ja avalikustatud, tuginedes kultuuriministri määrustele ning raamatukogu põhimäärusele. Kogude kujundamisel lähtutakse universaalsuse printsiibist, lugejate nõudlusest ja eelarvelistest võimalustest. Lääne Maakonna Keskraamatukogu soetas 1617 eksemplari raamatuid, millest 66,4% oli ilu- ja lastekirjandus. Uuemõisa harukogu soetas 219 ja Asuküla 132 eksemplari. Asuküla paistis silma eriti kõrge näitajaga – 4,3 teavikut elaniku kohta, mis kinnitab tugevat kogukonnakeskset komplekteerimist. Kogu asutuses oli fookuses fondide sisuline puhastamine, mis muutis kogud kompaksemaks.

Lääne-Nigula Raamatukogude komplekteerimine toimub koostöös maakonnaraamatukoguga, lähtudes kohalikest vajadustest. Aruandeaastal lisandus kogudesse peamiselt trükiseid vastavalt rahalistele võimalustele. Kuna kogude ringlus on üldiselt madal, on prioriteediks fondi järkjärguline uuendamine ja puhastamine, et tagada parem vastavus lugejate huvidele, eriti laste- ja noortekirjanduse osas. Noarootsis ja Sutlepas on täpsemad komplekteerimispõhimõtted veel koostamisel.

Vormsi raamatukogu kogu täiendamist teostavad maakonna komplekteerijad, arvestades saare lugejate soove. 2025. aastal osteti raamatukogule 244 raamatut, millest üle poole (136 eksemplari) moodustas lastekirjandus. Puuduoleva kirjanduse kättesaadavus tagatakse aktiivse järelkomplekteerimise ja RVL-teenuse abil. E- ja audioraamatuid kogusse ei tellitud.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu täitis aruandeaastal edukalt RaRS §5 lg 5 sätestatud ülesannet, korraldades maakonna raamatukogudele vajalike kogude komplekteerimist ja töötlemist. Keskraamatukogu komplekteerimisosakond toimib maakondliku keskusena, mis tagab ühtse metoodika, teavikute kvaliteetse bibliograafilise töötlemise ja andmete sisestamise raamatukogusüsteemidesse (URRAM ja RIKS).

Suurimaks kordaminekuks on süsteemne koostöö ja infovahetus maakonna raamatukogudega, mis võimaldab ka väiksematel teeninduspunktidel saada professionaalset abi kogude kujundamisel. Keskne töötlemine tagab andmebaaside ühtse kvaliteedi ja vabastab haruraamatukogude töötajad mahukast tehnilisest tööst, võimaldades neil keskenduda lugejateenindusele. Komplekteerimisel lähtutakse universaalsuse printsiibist, hoides fookuses Eesti ajalugu, kultuuri- ja kodulugu ning väärtkirjandust. Puuduoleva kirjanduse puhul pakutakse operatiivset raamatukogudevahelise laenutuse (RVL) teenust.

Peamine väljakutse on seotud raamatute keskmise hinna tõusuga (keskmiselt 15,24 euronit), mis on seadnud piirid ostetavate eksemplaride arvule, nõudes veelgi kriitilisemat valikut ja prioriteetide seadmist.

4.2 Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Maakonna kogude kasutatavus peegeldab otsest seost fondide uudsuse ja regulaarse puhastustööga. Ringluse näitaja on maakonnas varieeruv, kuid peamiseks sihtrühmadeks on kõikjal ilukirjanduse huvilised ning lapsed ja noored, kes moodustavad püsivalt ligi viiendiku kasutajaskonnast.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus on sihipärane fondipuhastus tõstnud ringluse keskraamatukogus 0,67-le ja Uuemõisas 0,73-le. Asukülas on raamatukogu hõlve piirkonna elanike seas väga kõrge, ulatudes 47,2%-ni.

Lääne-Nigula Raamatukogudes on ringluse näitaja tagasihoidlikum, mis on tingitud ajalooliselt väljakujunenud kogude suurest mahust. See võib viidata vajadusele jätkata süsteemset fondipuhastust ja teavikute valikulisemat uuendamist, et tõsta kogude kasutusaktiivsust. Lugejate eelistustes troonivad eesti autorid ja žanritest on nõutuimad krimi- ja ajalookirjandus.

Vormsi raamatukogu kogude kasutus on stabiilne ning suunatud saare püsielanikele ja suviti külalistele, kusjuures lastekirjanduse aktiivne laenutus on prioriteediks.

4.3 Raamatukogu komplekteerimine (trükis, e-raamat, audioraamat): analüüs ja hinnang

Komplekteerimistegevus keskendus 2025. aastal peamiselt trükistele. E-raamatuid ja audioraamatuid maakonnas sel aastal juurde ei soetatud, kuna rahalised vahendid suunati lugejate poolt enim oodatud paberkandjal teavikutele. Hinnatõusu leevendamiseks kasutati edukalt kirjastuste sooduskampaaniaid ja Hoiuraamatukogu abi.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu soetas 1617 raamatut, mis teeb 0,17 teavikut elaniku kohta ja keskmiselt 2,59 euro suuruse investeeringu lugeja kohta. Harukogudes oli hangitud väljaannete arv vastavalt 219 (Uuemõisa) ja 132 (Asuküla). Efektiivsust tõstis kampaaniatest saadav 50–70% hinnasääst.

Lääne-Nigula Raamatukogude hangitud väljaannete arv elaniku kohta jäi üldiselt tagasihoidlikule tasemele ja varieerus teeninduspiirkonniti. Lisandus peamiselt eesti ilukirjandust ja lasteraamatuid, samal ajal toimus aktiivne vähekasutatavate teavikute kustutamine.

Vormsi raamatukogu soetas aruandeaastal 244 raamatut. Kuna e-teavikuid ei tellitud, tagati lugejate vajadused läbi trükiste ja aktiivse RVL-teenuse.

4.4 Perioodika komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Maakonna raamatukogude perioodika valik on stabiilne ja suunatud lugejate tegelikele huvidele, pakkudes väljaandeid, mida inimesed ise alati tellida ei malda. Valikus on nii üleriigilised päevalehed kui ka populaarteaduslikud, elustiili- ja kultuuriajakirjad. Paberkandjal perioodika on jätkuvalt eelistatuim, eriti eakamate lugejate seas. Digiväljaannete ligipääse pakutakse mitmel pool, kuid nende kasutus on veel tagasihoidlik, kuna lugejad väärtustavad traditsioonilist lugemisviisi.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus on perioodika valik püsinud stabiilne ja olulise uuendusena on lugejatele tagatud digipääs Delfi väljaannetele. Uuemõisas jätkub edukas koostöö kooliraamatukoguga, mis võimaldab lugejatel RVL-i kaudu laenutada ka koolile tellitud populaarteaduslikku perioodikat. Jooksvat fondi korrastati vanade aastakäikude kustutamiseks.

Lääne-Nigula raamatukogudes on perioodika valik suunatud eelkõige lugejate tegelikele huvidele, kusjuures olulisel kohal on nädalalehed ning kodu-, kultuuri- ja elustiiliteemalised ajakirjad. Digiväljaannetele on mitmes raamatukogus olemas ligipääs, kuid nende kasutus on olnud tagasihoidlik, mis viitab paberkandjal lugemise eelistamisele. Perioodika pakkumine toetab kogukonna teabevajadust ning aitab hoida raamatukogusid olulise infokeskkonnana.

Vormsi raamatukogus on tellitud valik populaarseid ajakirju nagu Täheke, Eesti Naine ja Maakodu, samuti kohalik leht Lääne Elu ja päevalehed. Kuna kohapealset lugemisala napib, on rõhk kojulaenutusel. Ruumipuudusel perioodikat pikaajaliselt ei säilitata.

4.5 Muude väljaannete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Aruandeaastal ei olnud avuste ega muude elektrooniliste ressursside soetamine maakonnas prioriteet. Enamasti on muude väljaannete komplekteerimisest loobutud tehniliste vahendite ja finantside piiratuse tõttu. Kasutajatele on siiski tagatud ligipääs digiperioodikale ja e-teenustele avalike arvutite kaudu.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus aruandeaastal uusi avuseid ega muid elektroonilisi teavikuid juurde ei komplekteeritud.

Lääne-Nigula raamatukogudes ei ole avuste või elektrooniliste ressursside komplekteerimine olnud prioriteet, kuna keskendutakse trükiste arendamisele. Kasutajatele on tagatud ligipääs e-teenustele avalike arvutite kaudu, kuid spetsiifiliste digiressursside kasutus on jäänud väheseks.

Vormsi raamatukogus muid väljaandeid aruandeaastal ei komplekteeritud.

4.6 Esemete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Esemete laenutamist Lääne maakonnas 2025. aastal ei arendatud. Teenuse järele puudub hetkel tuntav nõudlus ning takistuseks on ka piiratud hoiustamisressursid ja vastavate vahendite puudumine.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus esemeid nagu spordivahendid või muusikariistad 2025. aastal juurde ei soetatud.

Lääne-Nigula raamatukogudes ei ole esemelaenutuse teenust arendatud, kuna keskendutakse kirjanduse ja teabe pakkumisele. Esemete laenutamist ei ole teenuste hulka lisatud ressursside ja piisava nõudluse puudumise tõttu, kuid seda võidakse kaaluda tulevikus.

Vormsi raamatukogus esemeid ei komplekteerita.

4.7 Annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Annetused täidavad maakonna raamatukogudes olulist rolli, aidates mitmekesistada fonde, kuid komplekteerimise põhiosa moodustab sihipärane soetamine. Annetuste osakaal on suurim keskraamatukogus, olles teistes piirkondades väiksem ja juhuslikum.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus on annetuste roll märkimisväärne, moodustades 20% juurdekasvust, mis tähendab 434 eksemplari. Harukogudes jäi annetuste osakaal vahemikku 6–14%, kusjuures Uuemõisas moodustasid annetustest enamuse lasteraamatud.

Lääne-Nigula raamatukogudes moodustavad annetused üldiselt väikese osa juurdekasvust ja eelistatakse eesmärgipärast komplekteerimist. Annetusi võetakse vastu juhul, kui need vastavad lugejate huvidele ja on heas seisukorras, kuid nende osakaal jääb valdavalt madalaks.

Vormsi raamatukogule annetati või kingiti 2025. aastal 23 uut raamatut, mis toetavad kogu mitmekesisust.

4.8 Inventuurid ja mahakandmised

Inventuuride läbiviimine oli maakonnas aruandeaastal ebahütlane, kuid aktiivselt tegeleti fondide puhastamisega. Mahakandmised on suunatud fondi kvaliteedi tõstmisele, eemaldades kogudest vananenud või rikutud teavikuid.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus 2025. aastal inventuure läbi ei viidud, kuid toimus aktiivne fondide puhastamine. Näiteks Uuemõisas kanti maha 670 eksemplari vananenud või laenutusteta teavikuid, mis aitas parandada ringlusnäitajat.

Lääne-Nigula raamatukogudes toimuvad mahakandmised valdavalt jooksvalt, et hoida kogud ajakohased. Mahakandmise maht varieerus raamatukoguti ja paljudes üksustes aruandeaastal inventuuri läbi ei viidud, kuid jätkuv fondipuhastus on prioriteet.

Vormsi raamatukogus oli seoses uue õppekava ja uute õpikute saabumisega vajalik läbi viia inventuur ja mahakandmised, mille käigus eemaldati fondist 37 teavikut.

5 Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

5.1 Lugejaküsitlused

Lääne maakonna raamatukogudes on lugejate tagasiside kogumine oluline tööriist teenuste arendamiseks, kuid lähenemisviisid selleks on piirkonniti erinevad. Kui suuremates võrkudes eelistatakse struktureeritud küsitlusi, siis väiksemates kogukondades tugineb info vahetule ja igapäevasele suhtlusele. 2025. aastal viidi põhjalikum kohalik uuring läbi Lääne-Nigula valla raamatukogudes, samas kui teised üksused piirdusid operatiivse tagasiside või üleriigilise uuringu tulemuste analüüsimisega.

Lääne-Nigula raamatukogude poolt läbi viidud kohaliku küsitluse tulemused kinnitavad, et raamatukogud on kogukonnas kõrgelt hinnatud, kuid arendustegevustes oodatakse fookuse seadmist ruumilahendustele ja teenuste mitmekesistamisele. Kasutajad soovisid näha hubasemaid lugemisnurki ja paremat ruumikasutust, mis soodustaks raamatukogus aja veetmist. Kogude osas toodi välja vajadus ajakohasema väärt- ja noortekirjanduse järele ning tehti ettepanek laiendada raamatukappide võrgustikku. Ürituste puhul hinnati kõrgelt kohtumisi kirjanikega ja töötubasid, kuid oodati rohkem õhtuseid sündmusi ja paremat infolevi. Lahtiolekuaegade osas peeti oluliseks vähemalt ühel päeval nädalas pikemat avatud olekut (kuni kella 18-ni), et teenus oleks kättesaadav ka töötavatele inimestele.

Vormsi raamatukogus eraldiseisvaid kohalikke lugejaküsitlusi 2025. aastal läbi ei viidud. Väikeses ja tihedalt seotud kogukonnas on tagasiside vahetu ja kohene, võimaldades raamatukoguhoidjal lugejate soovidele ja ettepanekutele jooksvalt reageerida ilma täiendavate ankeetküsitlusteta.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu ja selle harukogude poolt 2025. aastal kohalikke lugejaküsitlusi ei korraldatud. Asutus keskendus märtsis toimunud mahuka üleriigilise rahulolu-uuringu andmete kogumisele, mis pakkus piisavalt representatiivset materjali teenuste hindamiseks ja edasiste arendusplaanide seadmiseks.

5.2 Üleriigilise rahulolu-uuringu tulemused

2025.aasta märtsis toimunud üleriigiline rahulolu-uuring andis Lääne maakonna raamatukogudele väga kõrge koondhinnangu. Rahuloluindeksid jäid vahemikku 9,0 kuni 9,88, mis näitab elanike suurt usaldust ja rahulolu pakutavate kultuuri- ja infoteenustega. Lugejad peavad raamatukogusid tähtsateks sotsiaalseteks pidepunktideks, kus hinnatakse nii professionaalset teenindust kui ka asjatundlikku abi digimaailmas orienteerumisel.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu ja selle harukogude koond-rahuloluindeks oli 9,72. Kõige kõrgemalt hindasid kasutajad Ridala (9,88) ja Uuemõisa (9,83) raamatukogusid, kus tõsteti esile sooja õhkkonda ja asjatundlikke lugemissoovitusi. Keskraamatukogu puhul (indeks 9,68) hinnati kõrgelt töötajate abivalmidust ja raamatukapiteenuse mugavust, kuid murekohana nähakse peamaja ruumikitsikust, kehva ventilatsiooni ja n-ö steriilset väljanägemist. Lugejad ootavad kaasaegsemat ja hubasemat interjööri ning jätkuvalt teevad muret menukite pikad ootejärjekorrad.

Lääne-Nigula raamatukogude üleriigiline rahuloluindeks oli 9,85. Tagasiside kinnitab kohaliku uuringu järeldusi – raamatukoguhoidjate sõbralikku ja professionaalset teenindust peetakse piirkonna üheks tugevuseks. Kõrge hinne peegeldab kogukonna rahulolu raamatukogu kui info-

ja kultuurikeskusega, kus lisaks laenutamisele väärtustatakse sündmusi ja võimalust saada asjatundlikku nõu.

Vormsi raamatukogu rahuloluindeks oli 9,0, uuringus osales 24 inimest. Vastajad pidasid raamatukogu ruume hubaseks, soojaks ja meeldivaks ning kiitsid head WiFi-ühendust ja kaugtöö tegemise võimalust. Positiivsena märgiti lühikesi järjekordi ja 30-päevast laenustähtaega. Puudustena toodi välja ruumide väiksus ja sooviti suuremat eelarvet uute raamatute soetamiseks. Teeninduse osas oldi valdavalt väga rahul, vaid üksikud vastajad, kes polnud aastaid raamatukogu külastanud, väljendasid teatavat rahulolematust.

5.3 Raamatukogu kasutamine ja teenused

5.3.1 Avalikule teabele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse elektroonilistele teenustele juurdepääs

Lääne maakonna raamatukogud tagavad elanikele tasuta juurdepääsu avalikule teabele ja riiklikele e-teenustele läbi avalike internetipunktide (AIP). Üldine suundumus näitab statsionaarsete arvutitöökohtade kasutamise vähenemist, kuna lugejad eelistavad üha enam isiklike nutiseadmeid ja raamatukogudes levivat kiiret traadita interneti (WiFi). Avalikke arvuteid kasutatakse nüüd peamiselt sihtotstarbelisteks toiminguteks nagu printimine, skaneerimine või ID-kaardiga teostatavad pangatoimingud ja digiallkirjastamine.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu hallata on kokku 9 AIP-arvutit, mis on jaotatud keskkogu ja harukogude vahel. Arvutite kasutuskordade arv on jätkuvas langustrendis: keskkogus registreeriti 3118 kasutust (langus 11,7%) ning harukogudes, eriti Uuemõisas, oli vähenemine veelgi drastilisem. Sellest tulenevalt on raamatukogu optimeerinud arvutitöökohtade arvu nii Posti tänava peamajas kui ka lasteosakonnas. Olemasolev tehnopark on töökorras ja varustatud vajalike ID-kaardi lugejatega, tagades ligipääsu kriitilistele e-teenustele.

Lääne-Nigula raamatukogudes varieerub AIP-arvutite riistvara seisukord ja kasutusaktiivsus piirkonniti. Üldiselt on kasutus tagasihoidlik, kuna kogukonna digivajadused on osaliselt kaetud koduste lahendustega. Mitmes raamatukogus on siiski esile toodud vajadus vananenud seadmete uuendamiseks, et tagada teenuse kvaliteet neile, kellel isiklikud seadmed või printimisvõimalused puuduvad. Tehnika uuendamisel lähtutakse edaspidi konkreetsest vajadusest ja kasutajate muutuvatest harjumustest.

Vormsi raamatukogus on lugejate käsutuses uus AIP-arvuti, mis on ühendatud värviprinteriga. Raamatukogu AIP-ruum on leidnud aktiivset kasutust kodukontorina, eriti suveperioodil. Kuigi raamatukogu pakub kiiret WiFi-ühendust ja külastajad eelistavad sageli oma isiklike sülearvuteid, on avalik töökoht oluline ressurss neile, kes vajavad statsionaarset seadet või printimisteenust.

5.3.2 Muudatused ja uuendused teeninduskorralduses ning teenustes, sh e-teenustes

Maakonna raamatukogude teeninduskorraldus on stabiilne ja vastab külastajate ootustele. Aruandeaastal ei tehtud suuri struktuurseid muudatusi, vaid keskenduti pigem olemasolevate teenuste sisulisele parendamisele, kasutajamugavuse suurendamisele ja kogukonnakesksete tegevuste pakkumisele.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu teenused on hästi korraldatud ja sujuvad, mistõttu suuremaid muudatusi teeninduskorralduses vajalikuks ei peetud. Kasutajamugavuse tõstmiseks tegeleti fondi paigutuse loogilisemaks muutmise ja viitade süsteemi täiendamisega. Kuigi e-teenuste valdkonnas on kaalutud iseteenindusliku laenutuse juurutamist, on see projekt jäänud hetkel ressursside puudumise taha.

Lääne-Nigula raamatukogudes toimusid muudatused valdavalt teenuste sisulises mitmekesistamises. Raamatukogu rolli kogukonna kultuuri- ja hariduskeskusena tugevdati läbi laste- ja noorteprogrammide, kinoõhtute ja näituste korraldamise. Teenuste arendamine oli tegevuspõhine ja suuremaid süsteemseid ümberkorraldusi teenindusstruktuuris aruandeaastal ette ei võetud.

Vormsi raamatukogus aruandeaastal teeninduskorralduses ja e-teenustes olulisi muudatusi ega uuendusi ei toimunud, säilitati senine stabiilne ja lugejate poolt hinnatud teenindustase.

5.3.3 Lugejad

Lugejad 2024	Lugejad 2025	Muutus (+/-)
6686	6449	-237

Lääne maakonna raamatukogude lugejate arv püsis 2025. aastal võrdlemisi stabiilsena, hoolimata üldisest demograafilisest survest. 3,5%-line kahanemine on peamiselt tehnilist laadi, viidates andmebaaside korrastamisele, samas kui sisuliselt on raamatukogud suutnud oma rolli kogukonna tugisambana säilitada.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus (sh harukogud) oli registreeritud 4082 lugejat. Kuigi koondarv vähenes 339 võrra, oli see tingitud passiivsete lugejate andmebaasist eemaldamisest. Positiivse erandina paistis silma Asuküla harukogu, kus lugejate arv kasvas 100 võrra, näidates raamatukogu kasvavat rolli kohaliku infokeskusena.

Lääne-Nigula raamatukogudes tõusis lugejate arv 2261-ni, mis tähendab 115 uut kasutajat. Kasvu taga on sihipärane laste- ja noortetöö ning tihe koostöö koolidega, mis on toonud raamatukogu juurde noorema põlvkonna lugejaid.

Vormsi raamatukogus registreeriti 106 lugejat. Väike langus (13 lugejat) on seotud saare elanikkonna loomuliku liikumisega, kuid raamatukogu püsikasutajate tuumik on jäänud truuks ja aktiivseks.

5.3.4 Külastused

Külastused 2024	Külastused 2025	Muutus (+/-)
111 516	118 960	+7444

Külastuste arvu 6,7%-line kasv kinnitab, et raamatukogu kui kogukonna „elutuba“ on muutumas üha olulisemaks. Inimesed ei tule enam vaid raamatuid laenutama, vaid kasutavad raamatukogu sotsialiseerumiseks, õppimiseks ja kultuurist osasaamiseks.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu külastatavus tõusis 87 738 korrani (+5,6%). Kasvu soodustasid õnnestunud ürituste programm ja näitused. Harukogudes täheldati külastuste

muutumist sihipärasemaks – käiakse harvemini, kuid korraga laenutatakse rohkem ja veedetakse majas rohkem aega.

Lääne-Nigula raamatukogud näitasid tugevat kasvu, jõudes 28 841 külastuseni (+2575). Lisaks lugemisprogrammidele on külastatavust kasvatanud raamatukogu ruumide kasutamine harrastusringide ja kogukondlike kokkusaamiste kohana, mis on suurendanud asutuse nähtavust.

Vormsi raamatukogus registreeriti 2381 külastust (+234). Olulise panuse andsid suvised kultuurisündmused ja külastusmäng "Avasta Eesti raamatukogusid 2025", mis tõi saarele tavapärasest rohkem juhukülastajaid ja raamatukoguhuvilisi.

5.3.5 Laenutused

Laenutused 2024	Laenutused 2025	Muutus (+/-)
137 724	143 261	+5537

Laenusaktiivsuse 4%-line tõus tõestab, et lugemishuvi on püsiv. Majanduslikult ebakindlad ajad ja raamatute kõrged hinnad on suunanud inimesed tagasi raamatukogusse, kus on tagatud tasuta ligipääs värsele ja kvaliteetsele kirjandusele.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus tehti 102 616 laenutust (+2,4%). Eriti olulise osa (ligi 29%) moodustasid lasteosakonna laenutused, mis on märk edukast uue lugejapõlvkonna kõnetamisest. Uuemõisas suudeti laenutuste arv hoida stabiilsena hoolimata lugejate arvu kahanemisest, mis näitab sealse lugejaskonna suurt lojaalsust.

Lääne-Nigula raamatukogudes tõusis laenutuste arv 38 890-ni (+2602). Kõige populaarsem on jätkuvalt kaasaegne eesti ilukirjandus. Laenutuste arv peegeldab otseselt raamatukogude suutlikkust hoida oma kogud lugejate jaoks aktuaalsete ja huvitavatena.

Vormsi raamatukogus kasvasid laenutused märgatavalt, ulatudes 1755 teavikuni (+513). See on märkimisväärne hüpe, mis tuleneb lugejate harjumusest laenutada korraga suuremaid koguseid – tipplugeja laenutas aasta jooksul koguni 110 raamatut.

5.3.6 MIRKO teenus

Lääne maakonna raamatukogude osalemine üleriigilisel laenusplatvormil MIRKO on koondunud keskraamatukogu juurde, pakkudes lugejatele mugavat võimalust tellida teavikuid otse pakiautomaati. Kuigi teenus on lugejate jaoks kättesaadav ja lihtne, on aruandeaastal märgata kasutusaktiivsuse langust, mis võib viidata esmase huvi raugemisele või lugejate eelistuste muutumisele.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu on piirkonnas ainus MIRKO platvormiga liitunud asutus. 2025. aastal tehti keskkogu (sh lasteosakonna) kaudu 37 laenutust, mille käigus väljastati 71 teavikut. Võrreldes 2024. aastaga, mil tehti 86 laenutust ja väljastati 159 raamatut, on maht märgatavalt kahanenud. Haruraamatukogud (Asuküla, Ridala ja Uuemõisa) eraldi üksustena

MIRKO teenuses ei osale, mistõttu on kogu piirkonna üleriigiline laenutus koondunud keskkogusse.

Lääne-Nigula Raamatukogud ja Vormsi raamatukogu ei ole üleriigilise MIRKO teenusega liitunud ning pakuvad lugejatele teavikute vahendamist traditsioonilise RVL-teenuse kaudu.

5.3.7 Ülevaade RVL teenusest

Raamatukogudevaheline laenutus (RVL) on Lääne maakonna raamatukogude igapäevatöö kriitiline osa, mis tagab fondide ühtlase kättesaadavuse ja ressursside jagamise. Teenust kasutatakse eelkõige erialakirjanduse, õppematerjalide ja võõrkeelse kirjanduse hankimiseks, mida kohalikes kogudes ei leidu. Vastavalt kehtivale statistika juhendile ei loeta RVL-teenuse osaks sama juhtkonna alluvuses olevate raamatukogude (nt haru- ja keskraamatukogu) vahelist raamatute liikumist, kuigi sisuliselt on see koostöövorm lugejate teenindamisel asendamatu.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu süsteemis on väljaspool oma võrku esitatavad tellimused suunatud peamiselt teadusraamatukogudele (Tartu Ülikool ja Tallinna Ülikool) ning suurematele keskraamatukogudele Tartus ja Pärnus. Harukogude lõikes oli aktiivseim Asuküla raamatukogu, kuhu saabus RVL-i kaudu 41 teavikut. Uuemõisas toimub vilgas vahetus keskraamatukogu ja teiste harukogude vahel, samas kui Ridala raamatukogus aruandeperioodil RVL-teenust ei kasutatud. RVL-teenuse mahtusid on üldiselt mõnevõrra mõjutanud MIRKO platvormi olemasolu, mis pakub lugejatele alternatiivset ja iseseisvat tellimisvõimalust.

Lääne-Nigula Raamatukogudes on RVL-teenus oluline vahend kogude kättesaadavuse parandamiseks, eriti kooli kohustusliku kirjanduse ja erialatekstide puhul. Teenus toimib valdavalt raamatukoguhoidjate vahetu koostöö kaudu ning transport toimub peamiselt isikliku transpordiga või raamatukappide abil. Täheledata ka teenuse olulisust venekeelse kirjanduse vahendamisel, mis toetab piirkonnas elavate Ukraina elanike teabevajadusi. Analüüs näitab, et RVL aitab rahuldada piirkondlikke lugemisvajadusi ka olukordades, kus kohalik fond on piiratud.

Vormsi raamatukogus kasutati RVL-teenust aruandeaastal vaid 3 korral. Teenuse vähene kasutus on tingitud logistilistest väljakutsetest, kuna puudub võimalus tööajast raamatutele Haapsallu järele minna. Raamatukogu on väljendanud soovi teenuse aktiivsemaks kasutamiseks, eriti lastekirjanduse osas, kui leitakse sobivamad lahendused teavikute transpordiks. Vormsi raamatukogust väljapoole raamatuid RVL-iga ei laenutatud.

5.3.8 Infopäringud

Päringud 2024	Päringud 2025	Muutus (+/-)
2597	2439	-158

Maakonnas vastati aruandeaastal kokku 2439 infopäringule. Võrreldes eelneva aastaga on maht püsinud üsnagi stabiilsena, mis kinnitab, et raamatukoguhoidja roll usaldusväärse info vahendajana on säilinud. Päringute sisu varieerub praktilisest olmeinfost kuni mahukate suguvõsa- ja kodulooliste uurimusteni.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus vastati 1744 päringule (+12 võrreldes eelmise aastaga). See näitab, et hoolimata lugejate iseseisvusest e-kanalites, vajatakse keerukamate teemade

puhul jätkuvalt spetsialisti abi. Harukogudes oli aktiivseim Asuküla (401 päringut). 2025. aasta põnevamad teemad puudutasid 16. sajandi toomhärja Johann Pulka, Martna rahvarõivaid ning õpilaste loovtööde allikakriitilist toetamist.

Lääne-Nigula Raamatukogudes registreeriti 34 päringut (eelmisel aastal 84). Langus on tõenäoliselt tingitud ebaühtlasest registreerimispraktikast eri asukohtades, mitte huvi vähenemisest. Peamised teemad olid kodulugu, tervis, sõiduplaanid ja praktiline olmeinfo.

Vormsi raamatukogus registreeriti 4 päringut (eelmisel aastal 13). Päringud olid peamiselt seotud põhikooli loovtööde koostamisega, kus raamatukoguhoidja aitas õpilastel leida vajalikku taustinfot.

5.3.9 Virtuaalüritused, -koolitused ja -näitused

Lääne maakonna raamatukogudes (Lääne Maakonna Keskraamatukogu, Lääne-Nigula raamatukogud ja Vormsi raamatukogu) aruandeperioodil virtuaalüritusi, -koolitusi ega -näitusi ei korraldatud. Keskenduti vahetule teenindusele ja füüsilistele sündmustele raamatukogu ruumides.

5.3.10 Tasulised teenused

Milliseid tasulisi teenuseid raamatukogud pakuvad? Valige loetelust sobivad

- Printimine, paljundamine
- Ruumirent
- Üritused
- Materjalikulu (nt 3D-printimine, laserlõikur jne)
- Muu (nimetada): kino, kiletaskud

Lääne maakonna raamatukogude tasuliste teenuste valik on suunatud kohaliku elaniku praktiliste vajaduste täitmisele ning raamatukogu ruumide riskasutuse soodustamisele. Teenuste osutamise praktika on raamatukoguti järgmine:

Lääne Maakonna Keskraamatukogus pakutakse printimis- ja paljundusteenust ning ruumirenti koosolekuteks või koolitusteks. Spetsiifilise lisateenusena ("Muu") on keskkogus võimalik osta kiletaskuid dokumentide kaitseks.

Lääne-Nigula Raamatukogudes on lisaks tavapärasele printimisele ja ruumirendile Lääne-Nigula võrgustikus oluliseks tasuliseks teenuseks kinoõhtute korraldamine. See on hea näide raamatukogust kui multifunktsionaalsest kultuurikeskusest, mis pakub meelelahutust piirkondades, kus eraldi kinosaalid puuduvad.

Vormsi raamatukogul on küll kehtestatud ametlik hinnakiri, kuid reaalsuses teenuste eest tasu ei võeta. Printimisteenust kasutatakse tihedas koostöös kohaliku kooli ja lasteaiaga, et toetada õpilaste individuaalset õppetööd ja haridusasutuste igapäevavajadusi.

5.4 Laste- ja noorteteenindus

Lug-d 2024	Lug-d 2025	Muutus (+/-)	Külast- d 2024	Külast- d 2025	Muutus (+/-)	Laenut 2024	Laenut 2025	Muutus (+/-)
2054	2144	+90	36 479	38 857	+2378	31 296	34 140	+2844

Lasteteeninduse õnnestumisi kajastab tõusutrend nii lugejate, külastuste kui laenutuste arvudes. Lugejate arv on tähelepanuväärselt suurenenud Lääne-Nigula raamatukogudes. Külastuste arvu kasvuga paistavad silma Asuküla raamatukogu ja Lääne Maakonna Keskraamatukogu. Laenutusi on varasemast rohkem tehtud Lääne-Nigula raamatukogudes, Vormsi, Asuküla ja Lääne Maakonna Keskraamatukogus. Lapsed ja noored jõuavad raamatukokku tänu üritustele ja raamatukoguprogrammidele. Lapse ja raamatu kokku saamisele aitavad kaasa lugemisprogrammid, üritused ja hea koostöö õpetajatega soovitusliku kirjanduse valikul.

Uuemõisa noorte lugejate arvu kasv on hea vundament, kuid väljakutseks jääb nende laste aktiivne kaasamine. Raamatukogu roll peab liikuma pelgalt laenutuspunkti rohkem sotsiaalse ja arendava keskkonna suunas, et hoida uusi lugejaid raamatukoguga seotuna.

Lääne-Nigula Raamatukogud puhul oli laste ja noorte sihtrühma areng aruandeaastal positiivne. Laste ja noorte lugejate ning külastuste arvu kasv viitab sellele, et raamatukogutunnid, töötoad ja kinoõhtud on olnud selle vanuserühma jaoks atraktiivsed. Mõnes piirkonnas mõjutas laste laenutuste ja kogude kujundamist ka koolivõrgu ja ruumitingimuste muutumine.

Üldiselt näitab analüüs, et laste- ja noorteteenuste arendamine ning kogukonna muutustega arvestamine mõjutavad raamatukogude kasutusnäitajaid olulisel määral.

Algklasside õpilaste lugemiskiirus on aeglustunud, Vormsi näitel pikendatakse raamatuid korduvalt.

5.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Komplekteerimisel on lähtunud Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja Lääne maakonna keskraamatukogu lasteosakonna bibliograafi K. Kumbergi soovitustest, noorte lugemishuvist ning kooli soovitusliku kirjanduse nimekirjadest, samuti auhinnatud lasteraamatute nimekirjadest. Kasutatud ka järelkomplekteerimist.

Vaatamata laste- ja noorteraamatute komplekteerimise vähenemisele kahe viimase aasta jooksul (näiteks keskraamatukogus 43,4% võrra) näitavad kõrgel tasemel püsivad lugejate ja laenutuste arvud seda, et komplekteerimine on sel aastal võimaldanud veel lasteteenindust heal tasemel pakkuda. Küll võib uute raamatute ostmise vähenemine juba lähiaastatel hakata negatiivselt mõjutama lasteteeninduse kvaliteeti, mis hakkab arvatavasti ilmnema nii lugejate, külastuste kui laenutuste arvude vähenemises.

5.4.2 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine, arendamine ja üritused

Lugemisharjumuse kujundamisel ning arendamisel on oluline usaldus, mis tekib lugejal raamatukogu suhtes, kui ta kogeb meeldivat ja asjatundlikku teenindust, saab vajalikud teavikud kas kohe, järjekorra kaudu või aitab abivalmis laenutaja leida raamatu teistest raamatukogudest. Sobiva raamatu soovitamine on riskantne tegevus, mis võib kogu

raamatukogu usalduskrediiti kas kasvatada või kahandada ning lugemisharjumusele edendavat või pärssivat mõju avaldada.

Selleks, et õige raamat õigel ajal õige lapseni jõuaks, on töötajad pädevuse tõstmiseks osalenud mitmetel lastekirjanduse ja lasteraamatukogunduse alasel koolitusel ning teinud ise regulaarseid uudiskirjanduse tutvustusi kolleegide ringis.

Kohtumised kirjanike ja illustraatoritega on oluliseks tõukeks lugemishuvi edendamisel. Läänemaa lastel käisid külas Contra, Tiina Laanem, Urmas Nemvalts, Piret Päär, Tiiu Randman-Mihkla, Els Heinsalu, Kristi Piiper, Lille Roomets, Epp Petrone, Monika Undo, Maret Allikas, Kertu Sillaste, Katri Tapola (Soome), Aristide Adandete (Benin), Ilona Martson, Kätlin Vainola, Kadri Hinrikus, Rakel Helmsdal (Fääri saared) ja Eva Roos.

Olulisemad sündmused laste- ja noorteteeninduses

1. Lääne-Nigula Raamatukogud oli valinud lastele ja noorte suunatud üritused üheks oluliseks tegevusvaldkonnaks, mille näiteks on lasteaialaste ning nende perede hulgas populaarne lugemisprogramm „Meie loeme“ koos lõpuüritusega Saueaugu teatritalus.
2. "Lugemisisu" programmi pakub lastele maakonnas kokku 11 raamatukogu
3. Nukumuseumi näituse „Teatrinukkude võlumaailm“ programme külastas keskraamatukogu lasteosakonnas 34 gruppi kokku 473 osalejaga.
4. Keskraamatukogus premeeritakse õppeaasta jooksul enim raamatuid laenutanud lugejaid Parimate lugejate peoga, mis toimus 29. mail ja millel osales 48 last. Külla oli tulnud Tiina Laanem, toimus kohtumine ja kringlisöömimine.
5. Jõulukambri programmi külastas rekordilised 41 rühma kokku 657 osalejaga.
6. Suvelugemise programmist võtsid osa kõik Läänemaa rahvaraamatukogud ning programmi läbis edukalt kokku rekordilised 137 last. Suvelugemise lõpupidu toimus 29. augustil Kultuurikeskuse rõdusaalis, kus Haapsalu Noorte Huvikeskuse draamaringi noored mängisid Krista Kumbergi kirjutatud etenduse „Iloni pliiatsid joonistavad“ ning iga laps sai lisaks aukirjale ka raamatu ning jäätise.
7. Iga aasta veebruaris kuulutatakse välja Andres Ammase Fondi ja keskraamatukogu koostöös välja antava Andres Ammase Väikese lugeja preemia. Selle pälvis Kelia Sara Cleux Haapsalu Linna Algkoolist.
8. Keskraamatukogu on jätkanud noortele suunatud veebiväljundi arendamist. Instagramis on "Raamatureporter" platvormiks, mis pakub noortelt noortele suunatud lugemissoovitusi, aidates ületada barjääri formaalse koolikirjanduse ja vabaaja lugemise vahel.
9. Asukülas toimub Fantaasiatuba septembrist juunini kord kuus juba kümnendat hooaega. Valitakse jutukuke ja meisterdatakse või joonistatakse vastavalt teemale.
10. Vormsis toimus septembris juba seitsmendat aastat „Kaitsen sõpra“ nädal, kus juhendatakse õpilasi, kuidas panna õpikutele kaitsepaberit.

5.5 Raamatukogu kui kogukonnakeskus

Lääne maakonna raamatukogud on kujunenud olulisteks kohalikeks sotsiaalseteks ja kultuurilisteks ankurpunktideks. Aruandeaastal on ürituste ja tegevuste arv märkimisväärselt kasvanud, ulatudes kokku ligi 900 sündmuseni. See tõus peegeldab nii raamatukogude aktiivsuse kasvu kui ka täpsemat metoodikat tegevuste registreerimisel.

Üritused/tegevused 2024	Üritused/tegevused 2025	Muutus (+-)
589	856	+267

Üritused/tegevused	Arv
Info-, meedia- ja digipädevuste alane nõustamine ja juhendamine*	388
Kirjandusega seotud näitused ja väljapanekud	118
Kodulooga seotud sündmused ja väljapanekud	34
Kontserdid või muusikasündmused	26
Kunsti- või käsitöönäitused	45
Lugejamängud ja -võistlused	7
Lugejate kohtumised kirjanike ja kirjandustegelastega, muud kirjandussündmused	16
Üldharivad loengud ja töötoad	113
Muud (nimetada) jutuhommikud, jutu-, mängu- ja meisterdamistunnid	109

Lääne maakonna raamatukogud on edukalt liikunud info vahendamisel aktiivse ja loova elukeskkonna loomise poole. Tegevused on suunatud kõigile vanuserühmadele, toetades elukestvat õpet, koduloo säilitamist ja vaba aja sisustamist.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu (sh harukogude) võrk toimib piirkonna kultuurilise südadena. 2025. aasta tippsündmusteks olid rahvusvaheline muinasjutukonverents „Muinasjutuvägi“ ja suurüritused nagu „Sõnaränd“ ning kirjanduslik laupäev (nt Indrek Hargla ja Birk Rohelend). Lasteosakond vedas edukalt maakondlikku suvelugemise programmi, mis lõppes rekordilise 137 lõpetajaga. Harukogudes (Asuküla, Ridala, Uuemõisa) on raamatukogu asendamatu „sotsiaalne elutuba“, pakkudes mälumänge, jutuvestmisõhtuid ja koostööd koolidega läbi programmi „Lugemisisu“. Keskkogus tähistati väärikalt suursündmusi: Eesti Raamat 500 ja Ernst Enno 150.

Lääne-Nigula Raamatukogude võrgustik on teinud hüppelise arengu kogukonnakeskuseks kujunemisel. Olulisimal kohal on kohtumised kirjanike ja jutuvestjatega ning aktiivne koostöö koolidega, mis muudab raamatukogu õppeprotsessi toetavaks keskkonnaks. Läbi viidi ülevallalisi algatusi nagu „Raamatu ja roosi päev“ ning Iiri nädal, mis tõi raamatukogudesse teemaõhtud ja filmid. Samuti on tugev rõhk koduloo ja pärandkultuuri tutvustamisel (nt mõisate ajaloo seotud väljapanekud) ning vaba aja sisustamisel kinoõhtute ja kontsertide kaudu.

Vormsi saare väikeses kogukonnas on raamatukogu fookuses kohaliku identiteedi hoidmine – loodud on eraldi riiul Vormsi-teemalise infoga (vallalehed, fotoalbumid, kirjandus). Vaatamata piiratud eelarvele suudeti pakkuda kõrgetasemelisi kultuurielamusi, millest olulisim oli kohtumisõhtu Kristiina Ehina ja Silver Sepaga. Raamatukogu on saarel oluline sotsiaalne punkt, kus kohtuvad kultuuripärand ja kaasaegne loome.

5.5.1 Kasutajakoolitused

Koolitused 2024	Koolitused 2025	Muutus (+-)
292	315	+23

Lääne maakonna raamatukogude koolitustegevus oli aruandeaastal aktiivne, keskendudes peamiselt digipädevuste tõstmisele, e-riigi teenuste kasutamisele ning pärandkultuuri tutvustamisele. Koolitustel osalenud hindasid kõrgelt personaalset lähenemist ja praktilist kasu igapäevaelus toimetulekul.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu koolitustel osales üle 4000 inimese. Rõhk oli eakate individuaalsel nõustamisel (ID-kaardi sertifikaadid, e-teenused nagu Patsiendiportaal ja muu nutivahenditega toimetulek) ja CV-de koostamisel. Lasteosakond pakkus süsteemset kirjandusharidust läbi teemakambrite (nt Jõulukamber) ja raamatuaasta "Eesti Raamat 500" programmide. Harukogudes (Ridala, Asuküla, Uuemõisa) pakuti tuge sotsiaalselt tundlikes küsimustes, aidates lugejatel suhelda riigiasutustega.

Lääne-Nigula Raamatukogude koolitustegevus keskendus täiskasvanute digioskustele ja käsitöö arendamisele (nt Haapsalu salli koolitus). Tagasiside oli valdavalt positiivne, rõhutades koolituste elulähedust. Tulevikuvaates on eesmärk ühtlustada koolitustegevust kõigis asukohtades ja laiendada sihtrühmi.

Vormsi raamatukoguhoidja kasutas peamiselt keskraamatukogu pakutavaid enese täiendamise võimalusi, mis on raamatukoguhoidjale igapäevatoos suureks abiks. Eelarveliste piirangute tõttu on väljaspool saart toimuvatel koolitustel osalemine muutunud keerulisemaks.

5.5.2 Koostööpartnerid

2025.aasta koostöövõrgustik oli mitmekesine, aidates raamatukogudel jõuda erinevate sihtrühmadeni ning pakkuda sündmusi, mida üksi poleks võimalik teostada.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu tihe koostöö toimus haridusasutustega regulaarsete raamatukogutundide raames. Näituste osas tehti koostööd Tervisemuuseumi, Nukuteatrimuuseumi ja Fenno-Ugriaga. Olulised partnerid kultuurisündmuste toetamisel olid Eesti Kultuurkapital ja Eesti Lastekirjanduse Keskus. Uue suunana algas koostöö Päästeametiga ennetustöö valdkonnas ja jätkus sidususe loomine Ukraina kogukonnaga.

Lääne-Nigula Raamatukogude koostöövõrgustik on suunatud kohaliku kogukonna ja kultuuriorganisatsioonide kaasamisele. Tihedaim koostöö toimus lasteaedade ja koolidega lugemisprogrammide raames. Partnerlus kultuurimajade, noortekeskuste ja külaseltsidega võimaldas korraldada ühiseid kogukondlikke sündmusi, mis suurendasid raamatukogu nähtavust.

Vormsi raamatukogus toimib tugev koostöö saare lasteaia ja kooliga. Oluliseks partneriks oli Vormsi Kaubamaja, kes aitas uute raamatute ja RVL-saadetiste transpordiga saarele (teenus lõppeb aprillis 2026). Märgiti murekohta koostöös omavalitsusega seoses juhtkondade vahetuse ja eelarvekärbetega, mis on viinud ürituste ja lähetuste võimalused miinimumini.

6 Raamatukogu turundus

6.1 Turunduskanalid

Millised olid aruandeaastal peamised kanalid raamatukoguteenuste tutvustamiseks? Valige sobivad

- Raamatukogu koduleht
- KOV-i koduleht
- Sotsiaalmeedia (nimetada kanalid, nt Facebook, Instagram, TikTok, Youtube jne)
- Raadio
- Televisioon
- Ajalehed, ajakirjad
- Välireklaam (nt plakatid, ekraanid)
- Muud (nimetada)

Lääne maakonna raamatukogude turundustegevus 2025. aastal oli suunatud nähtavuse hoidmisele ja uute lugejate kaasamisele. Järjepidev info jagamine aitas kaasa külastatavuse kasvule ja suurendas huvi kultuurisündmuste vastu. Turunduse positiivset mõju kinnitasid ka läbi viidud rahuloluküsitlused.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu peamine tasuline infokanal oli maakonnaleht Lääne Elu, kus teavitati lahtiolekuaegade muutustest ja sündmustest (nt kirjanikega kohtumised, muinasjutukonverents, näituste avamised). Kuna tegemist on piirkonna usaldusväärseima kanaliga, on selle mõju teadlikkuse kasvule otsene. Sotsiaalmeedias oldi aktiivsed Facebookis ja Instagramis, noorema sihtrühma kõnetamiseks kasutati ka TikToki. Välireklaamina kasutati traditsioonilisi plakateid linnaruumis.

Lääne-Nigula Raamatukogud tasulist reklaami ei kasutatud, kuid tehti tihedat koostööd valla turundusspetsialisti ja Lääne Elu ajakirjanikega. Info liikus peamiselt läbi sotsiaalmeedia ja valla kodulehe, mis on kogukonnas hästi jälgitavad.

Vormsi raamatukogu turundus toimus peamiselt läbi sotsiaalmeedia (Facebook), kus teavitati lugejaid regulaarselt uutest raamatutest ja raamatukogu tegemistest. Samuti kasutati info edastamiseks kohaliku omavalitsuse kanaleid.

6.2 Väljaannete publitseerimine

Aruandeaastal keskendusid Lääne maakonna raamatukogud nii iseseisvate trükiste väljaandmisele kui ka aktiivsele publitsistikale üleriigilises ja kohalikus meedias.

Iseseisvad väljaanded ja koostööprojektid:

- Kinkeraamat „Lääne-Nigula luulepärlid“ – Lääne-Nigula Raamatukogude ja kohalike elanike koostöös valminud kogumik, mis talletab piirkonna loomepärandit.

- Haapsalu raamatukogu veebikroonika – Jätkuv veebipõhine väljaanne, mis dokumenteerib ja tutvustab raamatukogunduse ajalugu Haapsalus.

Raamatukogu spetsialistid on olnud nõutud kõnelejad ja autorid, aidates hoida raamatukogu teemasid avalikkuse fookuses.

- Ekspertiartiklid üleriigilises meedias (autor Krista Kumberg):
  - „*In memoriam AINO PERVIK*“ (Postimees) – süvitsi minev kirjanduslooline käsitlus.
  - „*Kas aabits on peegel või teeviit?*“ ja „*Alguses on AABITS*“ (Postimehe kultuurilisa) – põhjalikud ülevaated aabitsate rollist kultuuriloos.
  - „*Põrguteelt paradiisisaarele*“ (Eesti Ekspress) – asjatundlik kirjandusarvustus.
- Kohalik meediakajastus ja intervjuud:
  - Intervjuusari „Lugemis Lood“ (Lääne Elu): Ajakirjanik Kaie Ilvese algatatud sari, kus teiste kogukonnaliikmete seas said sõna viis raamatukoguhoidjat, tutvustades oma lugemisharjumusi ja pakkudes raamatusoovitusi.
  - Krista Kumbergi publikatsioonid (Lääne Elu): „Eesti raamatu aasta algas prõmmuga“, „Tere, austatud härra koolinõunik Ernst Enno!“, lisaks mitmed näituste ja kultuurisündmuste arvustused (nt Mehhiko illustratsioonid ja Kunstikooli näitus).
  - Infokillud vallalehtedes: Lääne-Nigula raamatukoguhoidjad avaldasid regulaarselt praktilist infot ja uudiseid raamatukoguteenuste kohta kohalikus vallalehes.

Trükis „Lääne-Nigula luulepärlid“ tugevdas piirkondlikku identiteeti, samal ajal kui tihe meediakajastus kinnistas raamatukogude rolli kompetentsikeskustena nii maakonnas kui ka üleriigiliselt.

7 Eesmärgid tulevaks aastaks

Lääne maakonna raamatukogude arengusuunad 2026. aastaks keskenduvad teenuste kvaliteedi hoidmisele, kogukondliku sidususe suurendamisele ning organisatsioonilisele uuenemisele. Maakonnaüleselt on fookuses raamatukogu rolli tugevdamine turvalise, innovaatilise ja elukestvate õpet toetava avaliku ruumina, mis suudab kohaneda nii digitaalsete suundumuste kui ka muutuvate demograafiliste näitajatega.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu sihid lähtuvad vajadusest ajakohastada asutuse struktuuri ja süvendada koostööd haridussektoriga. Olulisel kohal on ettevalmistus uue rahvaraamatukogu seaduse jõustumiseks, mille raames kaasajastatakse põhimäärus ning kutsutakse ellu raamatukogu nõukogu, et tugevdada strateegilist juhtimist. Samuti liigutakse haridusasutustega planeeritud koostöömudeli poole, kus raamatukogutunnid ja infooskuste koolitused muutuvad kooliõppekava loomulikuks osaks. 2026. aasta lõpul algab ettevalmistusperiood uue arengukava koostamiseks ning seatakse eesmärgiks tugevdada sidet keskkogu ja harukogude vahel läbi ühiste sisekoolituste ja teenindusstandardite ühtlustamise.

Lääne-Nigula raamatukogude võrgustik keskendub stabiilse ja kvaliteetse raamatukoguteenuse pakkumisele ning kogukonna jätkuvale kaasamisele. Jätkatakse populaarsete lugemisprogrammidega ja korraldatakse kohtumisi loovisikutega, et väärtustada lugemiskultuuri. Samuti on sihiks võetud kogude süsteemne ajakohastamine ja fondipuhastus, et muuta uudiskirjandus külastajatele paremini nähtavaks. Teenuste arendamisel jääb prioriteediks digipädevuste toetamine ja kasutajate abistamine e-teenuste kasutamisel, olles kogukonnale usaldusväärseks partneriks igapäevases asjaajamises.

Vormsi raamatukogu eesmärgid on suunatud kohaliku identiteedi hoidmisele ja oma asukohast tingitud logistiliste väljakutsete lahendamisele. Peamiseks ülesandeks on uue toimiva süsteemi leidmine teavikute transpordiks Haapsalust saarele, et tagada värske kirjanduse kiire kättesaadavus. Kogukonna liitmiseks on plaanis kutsuda ellu täiskasvanute raamatuklubi ja jätkata laste jutuhommikutega. Samuti peetakse oluliseks dialoogi parandamist kohaliku omavalitsusega ja aktiivset osalemist erialastel koolitustel, et hoida teenuse taset kaasaegsena ka piiratud eelarvetingimustes.